

MARSDENIA ERECTA'R. Br.'nın BİR YENİ VARYETESİ

var. *flava* Yalt.

Yazan :

Dr. Faik YALTIRIK

(İ.Ü. Orman Fakültesi, Botanik Kürsüsü)

Ascepiadaceae Familyasına dahil bulunan Marsdenia cinsinin Tropik ve Subtropik bölgelerde yayılmış bulunan takriben 80 türü vardır (Rehder, 799). Bunlardan *Marsdenia erecta* R. Br. Türkiye'de doğal olarak bulunur. *Marsdenia erecta* R. Br. in Mem. Wern. Soc. 1: 31 (1809)

Kışın yaprağını döken sarılıcı odunsu bir bitkidir (8 m.'ye kadar uzar). Yapraklar yumurta gibi eliptik, 3.5-7 cm. uzunlukta, 3-7 cm. genişliktedir. Yaprak ayasının ucu uzunca sivri, dip tarafı yürek biçimindedir. Üst yüzü parlak yeşil, her iki yüzü de çıplaktır. Yaprak sapı 1-4 cm. uzunluğundadır, çıplaktır. Sürgün ve yaprak sapları koparıldığında sarımtrak-beyaz renkte, süt kıvamında bir sıvı çıkar. (Familyanın diğer cinslerinde de bu özellik görülür.) Çiçekler terminal durumlu, veya yaprakların koltuğunda yer alan şemsiye tipi salkım vaziyetinde bulunurlar. Taç yapraklar beyaz veya sarı renklidir. Taç yapraklar linear veya ters mızrak biçiminde olup, 1.5-2.5 mm. genişlik, 7-9 mm. uzunluktadır. Meyve, 7-8 cm. uzunlukta, bol tohumlu follikulus kapsüldür. Her bir tohumun takriben 2-3 cm. uzunlukta, beyaz renkli tüy demetleri vardır.

İki varyete'ye ayrılabilir:

1. Taç yapraklar ters mızrak biçiminde linear, 7-7.5 mm. uzunluğunda, 2-2.5 mm. genişliğindedir, ucu birden bire sivrileşir, beyaz renklidir var. *erecta*

1. Taç yapraklar linear, 8-9 mm. uzunluğunda, 1.5 mm. genişliğindedir, ucu tedricen sivrileşir, sarı renklidir var. *flava*

var. *erecta*

Syn: *Cynanchum erectum* L.

Türkiye'deki Yayılışı (İncelenen Herbarim Örneklerine göre):
Çanakkale, 1883: SINTENİS 748; İstanbul: Şile, 10 m., DEMİRİZ 1183;

Sakarya: Karasu, deniz seviyesi, DAVIS 39158; Zonguldak: Zonguldağın doğusu, Bağlık Köyünün yakını, 10 m., DAVIS, COODE, YALTIRIK (D. 37583), (ISTO 1637), Bartın, Amasra, deniz kıyısına yakın kumtaşları üzerinde, IX.1965, Yaltırık (obs.); Samsun: Kirazlık yakını, 5 m., TOBEY 368; Ordu: Ünye, DAVIS 24952; Malatya: Malatya-Maraş arası, 1400 m., STAIN. ve HEND. 5490; Muğla, Muğla-Tavas, 150 m. DAVIS 35505; An-

Resim 1 : Mardenia erecta R. Br. var. flava Yalt. çiçekli ilkörneği Fig. 1 : isotype of Mardenia erecta R. Br. var. flava Yalt.

talya: Kemer, DAVIS 35736; Seyhan: Feke, Sencandere, Gürümze ve Süphandere arası, 1000 m., DAVIS 19630.
var. *flava* Yaltırık var. *nova*.

Type: Seyhan: Feke-Belenköy arası, 600 m., 2.VII.1952, DAVIS, DOODS, ÇETİK (D. 19534) (holo E, iso ISTO), (Resim : 1)

A var. *erecta* lobi corollae 8-9 mm., longis, 1.5-2 mm. latis, flavis, acumine maggus attenuato, differt.

Beyaz çiçekleri var. *erecta* Türkiye'de oldukça geniş bir yayılışı vardır. Güney Anadolu'da, Feke civarında sarı çiçekli var. *flava* ile beraber bulunur. Deniz kenarında kumullar üzerinde, veya taşlı ve kayalık yamaçlar üzerinde görülür. 0-1400 m. vertikal yayılış gösterdiği tesbit edilmiştir.

S U M M A R Y

A NEW TAXON FOR MARSMENIA L. in TURKEY
Marsdenia erecta R. Br. var. *flava* Yalt.

A S C L E P I A D A C E A E

Marsdenia erecta R. Br. in Mem. Wern. Soc. 1 : 31 (1809)

Low and twining shrub to 8 m. Leaves deciduous, ovate (3.5-7 x 3-7 cm.), acuminate, cordate, bright green and glabrous on bothsides. Petiole 1-4 cm. long, glabrous. Flowers white or yellow, fragrant in terminal or axillary peduncled cymes; corolla lobes linear or oblanceolate-linear (1.5-2.5 x 7-9 mm.). Fruit follicle, conic-oblong, 7-8 cm. long, each seed with white tufted hairs about 2-3 cm. long.

Divisible into 2 variaties :

1. Corolla lobes oblanceolate-linear (7-7.5 x 2-2.5 mm.), acumen usually rather abruptly acuminate var. *erecta*
 1. Corolla lobes linear (8-9 x 1.5 mm.), yellow, acumen more attenuated var. *flava*
- var. *erecta*

Syn: *Cynanchum erectum* L.

Çanakkale, 1883: *Sintenıs* 748!; İstanbul: Şile, 10 m. DEMİRİZ 1183.; Sakarya: Karasu, near sea level, DAVIS 39158!; Zonguldak: E. of Zonguldak, near Bağlık Köyü, 10 m. DAVIS, COODE, YALTIRIK (D. 37583) !, (ISTO) !, Bartın: Amasra near sea level, IX.1965 YALTIRIK (obs.); Samsun: near Kirazlık, 5 m., Tobey 368!; Ordu Ünye, DAVIS 24952!; Malatya: Malatya-Maraş, 1400 m., STAIN. HEND. 5490!; Muğla: Muğla-Taşvan, 150 m., DAVIS 35505!; Antalya: Kemer, DAVIS 35736!; Seyhan: Feke, Sencandere, between Gürümze ve Süphandere, 1000 m., DAVIS 19630!

var. *flava* Yaltirik var. *nova*.

Type: Turkey, Seyhan: between Feke and Belenköy, 600 m., 2.VII.1952, DAVIS, MODDS and ÇETİK (D. 19534) (holo E, Iso. ISTO).

A var. *erecta* lobi corollae 8-9 mm. longis, 1.5-2 mm. latis, flavis, acumine maggus attenuato, differt.

L İ T E R A T Ü R

REHDER, A. (1962): Manual of Cultivated Trees and Shrubs.

YALTIK F. (1966): Contributions to the Taxonomy of "Woody Plants in Turkey, in Notes From Royal Botanic Garden, Edinburgh.